

20 éve történt címmel a Közös Út - Kethano Drom archív anyagait feldolgozó sorozatot indítunk azzal a nem titkolt céllal, hogy a múlt tükrében jobban megérthessük a cigányság közéleti és politikai képviseletének lehetőségeit. A sorozatban most elsőként egy Rácz Lajos által készített interjút idézünk, melyet Rostás – Farkas Györggyel, a Fővárosi Cigány Kisebbségi Önkormányzat első elnökével készített 1996-ban. (*Megjelent a Közös Út – Kethano Drom 1996/4. számában.*)

- *Két év után milyen eredményeket mondhat magáénak a Fővárosi Cigány Kisebbségi Önkormányzat?*

- A rendszerváltás egyik vívmánya, hogy létrehozta a Nemzeti és Etnikai Kisebbségekről szóló törvényt. Itt azonban meg kell jegyezni, hogy ez a törvény módosításra szorul. Szorgalmazzuk a kulturális autonómiát: anyanyelv ápolása és oktatása, amely fejlesztésre szorul. Én, személy szerint az iskolákat és az oktatási intézményeket az önkormányzat kezében szeretném tudni.

- *Milyen segítséget kapnak a kormánytól?*

- A cigánysággal kapcsolatban felmerülő gondokkal és javaslatokkal szemben nagy az érdektelenség. Az az érzésem, hogy a kormánynak nem érdeke, hogy a romákat „helyzetbe” hozza, mert akkor az is nyilvánvalóvá válna, hogy kormányzati tényezőként szóba jöhetnénk, s ez a lehetőség maga után vonná azt az esélyt, hogy a cigányság végre a saját kezébe vegye saját sorsának irányítását.

- *Ha Önön múlna, akkor milyen megoldással, eszközökkel segítené a cigányság gondjainak megoldását?*

- Először is ki kell mondani, azokat a belső vívódásokat, mellyel naponta szembesülök. Kisebbségi politika, cigánykérdés, etnikai feszültségek – ezek nap, mint nap a terítéken vannak.

Kezdjük talán a legelején, ha kisebbségi politikáról van szó, azon általában a határon túli magyarok problémáit értik. Ezzel nem azt akarom mondani, hogy a határon túli magyarsággal szemben érzéketlen vagyok. De elsősorban a hazai kisebbségek sorsát kellene felvállalni, párhuzamosan a hazánkon kívül élő magyar kisebbséggel.

- *A hazai kisebbségi sorsban élők között azonosak-e a jelzett problémák?*

- Sok vonatkozásban igen: nyelv, kultúra, oktatás... Az a véleményem, hogy a cigányságot a pozitív diszkrimináció alapján kell kezelnie, megítélnie a mindenkori hatalomnak. Minden kisebbség rendelkezik anyaországgal. Mi romák, Magyarországot tekintjük hazánknak, s ezért jogosan várnánk el, hogy – ne a nélkülünk – rólunk – elv alapján döntsék el sorsunkat.

- *Hogyan képzelel el a kormánnyal való együttműködést?*

- Úgy, hogy bevonnak bennünket a döntéshozatalba, s annak végrehajtását szolgálazzák, hogy mielőbb jöjjön létre az, amire egyébként „hitelesítették” az önkormányzatot, a KULTURÁLIS AUTONÓMIA. Vagyis el kell indulni újra a „kályhától”, létre kell hozni a kulturális hálózatot bel- és külföldön egyaránt, amely elősegíti a romák egymás köti információcseréjét szerte a világon.

- *Hogyan képzelné el az élő kapcsolat megteremtését?*

- Minden országban ahol csak cigányok élnek, igény mutatkozik arra, hogy a konzulátusokhoz hasonlóan olyan intézményrendszert hozzanak létre, amelynek segítségével identitást őrző, a nyelvápolást elősegítő programok valósulhatnak meg, kulturális együttműködés: könyvek, színház, tánc, zene és film – hogy jobban megismerhessük egymást.

- *Jövőkép?*

- Az évezred végén, tűrhetetlen a kialakult gazdasági, szociális, egészségügyi, politikai helyzet, amelybe a cigányság nyakig beleragadt. Képtelen önerőből kilábalni ebből az ingoványból, s egyre süllyed ez a nép...

Éppen ezért már két év óta próbálok Horn Gyula miniszterelnök úrral találkozni, hogy személyesen elmondhassam azt a fenyegetettséget, a tűrőképességet átszakító gondokat, amely lavinaként temeti be a cigányságot...

A levél útján történő próbálkozásaim is eredménytelenek maradtak, mivel válaszra sem méltatták azokat. Éppen ezért most a lap hasábjain keresztül üzenem a kormánynak, hogy sürgősen hozzanak létre válságstábot, amely arra lesz hivatott, hogy elhárítsa azokat a katasztrófákat, amelyet az éhezés, a hideg, a szegénység idéz elő eddig még soha nem látott módon.

- A mi országos felmérésünk ezt regisztrálta... azt hiszem, hogy nem lehet egy kézlegyintéssel elintézni az ügyet...

- *A 97-es költségvetéstől mit remél?*

- Semmi jót. A 96-os nominál bérek maradnak, ami ellen én folyamatosan tiltakozom a főpolgármesteri hivatalban, és sajnos ezidáig eredménytelenül. Én javasoltam, hogy létszámarányoknak megfelelően differenciált költségvetést kérünk, amely valamelyest előmozdítaná terveink megvalósulását. Túl az anyagiakon a kormánnyal napi kapcsolatot szeretnénk kialakítani, ami megalakulásunk óta, sajnos mindeddig nem sikerült.

- *Miben reménykedik?*

Írta: Rácz Lajos

2015. január 05. hétfő, 06:44

- Abban, hogy elkezdődik egy napon a valós párbeszéd a kormány és a kisebbségi roma önkormányzat között, amely mint a folyó végleges medret találva megleti helyét azon a politikai térképen, amelyet közösen rajzolunk...

A rendszerváltás idején létrejött a kisebbségi törvény, hogy jobb is lehetett volna, azt senki sem vitatja, de számunkra ez akkor vívmánynak számított, hiszen legalábbis papíron deklarálta demokratikus jogainkat a kisebbségi képviseletre és a kulturális autonómiára. 1994-ben ennek alapján tartottuk meg az első kisebbségi választásokat és alakult meg a Fővárosi Cigány Kisebbségi Önkormányzat.

Nem volt előttünk példa arra nézve, hogyan is élhetünk demokratikus jogainkkal, s milyen lehetőségekkel, jogosítványokkal működhetünk, új ösvényt kellett kitaposni.

Ezt az időt és ezeket a gondokat idézi az interjú, amit Rácz Lajos készített a Közös Út – Kethano Drom folyóirat számára 1996-ban. (szerk)